

Jan Gajczak

WYCHOWANIE FIZYCZNE W LICEACH OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH POWIATU WADOWICKIEGO W LATACH 1945 – 1975

Słowa kluczowe: wychowanie fizyczne, powiat wadowicki, lata 1945–1975

ABSTRACT

The physical education in secondary schools of the administrative district of Wadowice in years 1945–1975

Key words: physical education, secondary schools, administrative district of Wadowice, years 1945–1975

The subject of the project includes the teaching of physical education in three public secondary schools of the administrative district of Wadowice: in Wadowice, Kalwaria Zebrzydowska and in Andrychów. The author profitted from the original materials and graduates' oral relations of the schools which were mentioned. The Martin Wadowita Secondary School in Wadowice is one of the oldest educational institution on the site of Small Poland. It was established in 1866. The secondary schools in Kalwaria Zebrzydowska and Andrychów appeared after the end of the Second World War (1945). In that period it was possible to see the gradual progress of the school physical education. Gradually the school gymnasimus were given for teenagers' use. The excess of the professional teachers of the physical education occured in the sixties and the seventies. The author presented difficulties and also achievements of the school sport, tourism and recreation.

Wprowadzenie

Temat obejmuje nauczanie wychowania fizycznego w trzech miastach: w Wadowicach, Kalwarii Zebrzydowskiej i Andrychowie. Materiałów źródłowych dotyczących tego zagadnienia jest stosunkowo niewiele, zwłaszcza w odniesieniu do pierwszych lat po zakończeniu II wojny światowej. Z relacji ustnych byłych absolwentów wynika, że poziom nauczania wf. był do póź-

nych lat pięćdziesiątych raczej przeciętny, jeśli nie niski. Brakowało bazy sportowej, przyborów i sprzętu. Później sytuacja uległa poprawie.

Z lat sześćdziesiątych i siedemdziesiątych jest więcej materiałów pisanych oraz informacji ustnych zawierających konkretne informacje.

Liceum Ogólnokształcące w Wadowicach

1. Historia szkoły

Wadowickie liceum jest jedną z najstarszych placówek oświatowych na terenie Małopolski. Szkoła powstała w 1866 r. i była pierwszą polską szkołą średnią w zachodniej Galicji. Przez 9 lat lekcje odbywały się w dawnym ratuszu miejskim. W 1875 r. został wzniesiony budynek, który funkcjonuje do dzisiaj. Szkoła stawiała uczniom bardzo wysokie wymagania. W okresie galicyjskim kształcili się również uczniowie pochodzący z Czech, Moraw, Węgier, Siedmiogrodu, Austrii, Bośni, Rusi. W 1925 r. nadano szkole imię Marcina Wadowity. W latach 1931–1938 w miejsce gimnazjum 8-letniego powstało 4-letnie gimnazjum oraz 2-letnie liceum. W latach 1930–1938 do wadowickiego gimnazjum uczęszczał Karol Wojtyła, który był jednym z najlepszych uczniów w całej historii szkoły. Przyszły papież z wielkim zaangażowaniem działał w organizacjach, takich jak: samorząd szkolny, klasowy, w Sodalitacji Mariańskiej oraz w „Sokole” i teatrze szkolnym¹. W czasie II wojny światowej liceum było zamknięte. W 1946 r. gimnazjum żeńskie zostało połączone z męskim. W 1966 r. zmieniono patrona szkoły na Emila Zegadłowicza. W 1981 r. przywrócono imię patrona Marcina Wadowity. W ostatnich latach szkoła rozwija się prężnie. W 1987 r. utworzono pracownię komputerową. W 1996 r. uroczystie obchodzono 130-lecie szkoły².

2. Wychowanie fizyczne w szkole

Zaraz po wojnie środowisko młodzieży w wadowickim gimnazjum było zróżnicowane pod względem wieku. Przyczyna tego stanu rzeczy tkwiła w trwającej prawie 6 lat okupacji niemieckiej. Do gimnazjum uczęszczałi równocześnie uczniowie (i uczennice) bardzo młodzi i dorośli.

---

¹ Por.: M. Ponczek, *Refleksje na temat enuncjacji pielgrzymkowych o sporcie i turystyce Jana Pawła II w latach 1999 i 2000*, w: *Szkice z dziejów kultury fizycznej na Górnym Śląsku, Zagłębiu i Podbeskidziu*, praca zbiorowa pod red. M. Ponczka i A. Nowakowskiego, Wadowice 2001, s. 9–10.

² G. Studnicki, *Zarys dziejów oświaty i szkolnictwa w Wadowicach*, Wadowice 1996, s. 145–155; Kronika Szkolna Zespołu Szkół Ogólnokształcących im. M. Wadowity w Wadowicach, b.p.

Warunki do prowadzenia lekcji były trudne. Zajęcia odbywały się na podwórku szkolnym, w terenie oraz w salce zastępczej o wymiarach 12 m x 5,8 m x 4 m. Na placu szkolnym zbudowano prowizoryczne boiska do siatkówki i koszykówki. Wiosną i latem uczennice i uczniowie bardzo często grali w siatkówkę i koszykówkę oraz w dwa ognie.

Lekcja przebiegała w następujący sposób: nauczyciel 15 minut poświęcał na ćwiczenia kształtujące, a następnie rozgrywano mecze. Szkoła dysponowała bardzo małą ilością sprzętu sportowego. Nauczyciele sprawdzali rygorystycznie stroje (meszty, granatowe spodenki, biała koszulka). W piłkę nożną na lekcjach i poza lekcjami na terenie szkoły nie wolno było grać. Kilka razy wybito szyby w oknach i dyrekcja zabroniła kopania piłki. W tym miejscu chciałbym wspomnieć o konstrukcji piłki. W okresie powojennym chłopcy korzystali ze szmacianek lub piłeczek gumowych. Prawdziwa piłka była zszyta ze skórzanych pasów, z gumową dętką w środku tzw. „duszą”. Piłka miała niewielki zasnurowany otwór. Podczas gry takie piłki często ulegały uszkodzeniu. Wówczas z dętki uchodziło powietrze i trzeba było piłkę reperować. Piłki skórzane posiadali tylko nieliczni chłopcy z dobrze sytuowanych rodzin.

Młodzież miała w programie marszobiegów na terenie Wadowic. Szczególnie dużo marszobiegów organizował Kalikst Konior. Ten surowy, przestrzegający mocno dyscypliny nauczyciel prowadził zajęcia w sposób pomysłowy: czekał na klasę w wyznaczonym miejscu, następnie organizował bieg lub marszobieg trwający 45 minut. Docierano w umówione miejsce, a tam czekała następna klasa. Pan Konior poruszał się na rowerze. Podam przykład: z pierwszą klasą spotkał się na Kopcu (przed kościołem Księży Pallotynów), z drugą klasą przed wadowickim parkiem, a z trzecią na Podstawiu). Na boisku „Skały” na Targowicy, organizowano zawody wewnętrzzszkolne z lekkoatletyki w następujących konkurencjach: skok w dal, bieg na 100 m, rzut piłką lekarską itp.³

Pomimo tak trudnej sytuacji pod względem zaplecza sportowego, rozwijał się prężnie SKS, gdzie działało kilka sekcji: lekkoatletyczna, siatkówki, pływacka, sportów zimowych, bokserska, ćwiczeń rytmiczno-ruchowych. W 1953/54 w szkole młodzież regularnie ćwiczyła aż w 16 sekcjach. Niektóre sekcje były pod opieką Klubu Sportowego „Kolejarz”⁴. W latach pięćdziesiątych organizowano w miesiącach wrześniu i październiku masowe imprezy: Marsze Jesienne, Biegi Narodowe. Często trwały kilka dni z rzędu, a młodzież z całej szkoły musiała w nich brać czynny udział⁵. Młodzież zdobywała róż-

³ Na podstawie ustnych relacji Włodzimierza Firka i Romana Gajczaka, absolwentów z 1952 r.

⁴ G. Studnicki, *Pierwsza wśród równych. Dzieje Gimnazjum i Liceum w Wadowicach*, Wadowice 1991, s. 232.

⁵ Na podstawie ustnych relacji Włodzimierza Firka i Romana Gajczaka.

nego typu odznaki: BSPO (Bądź Sprawny do Pracy i Obrony), SPO (Sprawny do Pracy i Obrony). W 1954 r. akcja zdobywania odznak w szkole była tak rozpowszechniona, że Wydział Oświaty WRN w Krakowie wyróżnił wadowickie liceum „Proporcem Przechodnim”. Propagowano wśród młodzieży dwa hasła: „Sport dla wszystkich” oraz „Pierwsi w nauce i pierwsi w sporcie”. W latach pięćdziesiątych wielu uczniów oraz absolwentów liceum grało w piłkę siatkową w Klubie Sportowym „Start” przy Wielobranżowej Spółdzielni Pracy. A oto niektórzy z nich: J. Dziedzic, W. Gotkiewicz, A. Gzela, E. Walusiak, J. Zaczyński, J. Zeman.

W szkole wówczas uczyli wychowania fizycznego: mgr Stanisław Erb (1958–1959), Tadeusz Hanusiak (1945), Kalikst Konior (1947–1950), Anna Olbrycht (1946–1950), Czesław Panczakiewicz (1945–1958), Władysław Solarczyk (1950–1952), Maria Zaczyńska (1947–1972). Czesław Panczakiewicz oraz Maria Zaczyńska opiekowali się kołem sportowym⁶. Chłopcy najbardziej lubili grać w piłkę nożną. Utworzono drużynę piłkarską przy hufcu szkolnym przysposobienia wojskowego. Sekcja działała bardzo prężnie. Spotykano się na treningach oraz organizowano wyjazdy na mecze. Przy okazji należałoby wspomnieć o przedmiocie Przysposobienie wojskowe — „Służba Polsce”⁷. Był to przedmiot związany z wychowaniem fizycznym, ponieważ uczniowie na lekcjach „P.W.-S.P.” również wykonywali ćwiczenia (biegi, strzelanie, tory przeszkód itp.). Młodzież wyjeżdżała również na obozy PW⁸.

Ważnym wydarzeniem dla szkoły była budowa sali gimnastycznej. Oddano ją do użytku w 1961 r. i do dzisiaj jest największą salą gimnastyczną w mieście. W sali są trzy pełnowymiarowe boiska: do siatkówki, koszykówki oraz piłki ręcznej. Ćwiczących można obserwować z trybun dolnych oraz z górnych, które znajdują się na balkonie. Obiekt wyposażony jest również w szatnie, prysznic i kantorek na sprzęt sportowy. Powstanie nowej i pięknej sali gimnastycznej wpłynęło nie tylko na poprawę jakości lekcji wychowania fizycznego, ale również na rozwój sportu w Wadowicach⁹. W 1959 r. do pracy w liceum przyszedł mgr Tadeusz Jamrozik. Za jego sprawą wf. stało się ważnym przedmiotem. Intensywnie trenował z młodzieżą, aby wykształcić zawodników, którzy mogliby godnie reprezentować szkołę. Głównie trenowano piłkę ręczną. Już w 1965 r. piłkarze ręczni z wadowickiego liceum zdobyli

---

⁶ G. Studnicki, *Pierwsza wśród równych...*, s. 232.

⁷ G. Studnicki, *Dzieje wychowania fizycznego, sportu i turystyki w wadowickim Gimnazjum i Liceum*, w: *Studia z historii i organizacji kultury fizycznej*, pod red. A. Nowakowskiego i innych, Częstochowa 1998, s. 39.

⁸ Na podstawie ustnych relacji Włodzimierza Firka i Romana Gajczaka.

⁹ G. Studnicki, *Dzieje wychowania fizycznego...*, s. 35.

mistrzostwo województwa, a następnie 2 miejsce w półfinałach mistrzostw Polski¹⁰. Był to ogromny sukces, zważywszy, że w Wadowicach piłka ręczna nie ma tradycji. W 1965 r. siatkarze i koszykarze zajęli drugie miejsce na mistrzostwach województwa krakowskiego, w 1968 r. powtórzyli ten sukces¹¹. W województwie bielskim szkoła zanotowała sporo osiągnięć.

Mgr T. Jamrozik pracował w liceum w latach 1959 – 1988, a później na pół etatu przez pięć lat¹². W 1970 r. zatrudniony został mgr Bogusław Klinowski. Drużyny dziewcząt siatkówki i koszykówki prowadzone przez pana Klinowskiego zdobywały kilkakrotnie tytuły mistrzyń byłego powiatu wadowickiego. W latach późniejszych zdobywały pierwsze miejsca w województwie bielskim. W szkole rozwijała się również turystyka, która w pewnym stopniu uzupełniała przedmiot wychowanie fizyczne. Od 1959 r. wielu uczniów uczestniczyło w licznych obozach m.in. w Jaszczurowej (1959), w Turawie (1960, 1961, 1966, 1969), w Wetlinie (1962, 1968), w Nowej Białej (1963, 1964), w Szczedrzyku (1967, 1967), a od 1970 w Orzechowie koło Ustki. W 1960 r. rozpoczęło swoją działalność Szkolne Koło Krajoznawczo-Turystyczne (SKKT). Opiekunami koła były mgr Maria Sarnicka, a następnie mgr Anna Bursztyn. SKKT organizowało obozy wędrowne: w 1973 r. dolina dolnej Wisły, w 1975 r. Nadodrze¹³. Obecnie szkoła podtrzymuje tradycje sportowe minionych lat, a uczniowie z wadowickiego liceum są obecni zawsze na zawodach w wielu dyscyplinach sportowych.

Liceum Ogólnokształcące w Kalwarii Zebrzydowskiej

1. Historia szkoły

W lutym 1945 r. powstało prywatne Gimnazjum i Liceum Zrzeszenia Nauczycieli. Lekcje odbywały się w budynku parafialnym i w Państwowej Szkole Stolarskiej. Ogółem w liceum pobierało naukę 162 uczniów. 1 lutego 1950 r. nastąpiło upaństwowienie prywatnego zakładu, a szkołę nazwano: Państwowa Szkoła Ogólnokształcąca stopnia licealnego. Rok później w 1951 r. szkoła została przeniesiona do byłego budynku Sądu Grodzkiego przy ul. Mickiewicza 9, gdzie zajmowała piętro. Dopiero w 1958 r. liceum obejmuje w posiadanie cały budynek. 26 września 1971 r. placówka przyjęła imię

¹⁰ A. Bednarska, A. Klimara, *Nauczyciel jest pierwszy*, „Przebudzenie” Wadowice 2001, nr 10, s. 20.

¹¹ G. Studnicki, *Dzieje wychowania fizycznego...*, s. 40.

¹² A. Bednarska, A. Klimara, op. cit., s. 20.

¹³ G. Studnicki, *Dzieje wychowania fizycznego...*, s. 40–41.

Mikołaja Kopernika, a Komitet Rodzicielski ufundował szkole sztandar. W połowie lat siedemdziesiątych władze oświatowe planowały wprowadzenie dziesięcioletniej powszechnej szkoły średniej. Liceum miało z tego powodu w latach 1978/79 i 1979/80 poważne problemy w naborze do klas pierwszych. Była groźba zamknięcia szkoły, ale w 1982 r. kryzys minął. W 1989 r. szkoła nawiązuje kontakt z młodzieżą niemiecką z miasta Hameln. Przez długie lata uczniowie przyjmują młodzież niemiecką u siebie oraz wyjeżdżają do Hameln. W 1993 r. liceum otrzymuje z Ministerstwa Edukacji Narodowej siedem komputerów¹⁴.

2. Wychowanie fizyczne

Tak jak w większości szkół, liceum w Kalwarii Zebrzydowskiej nie posiadało sali gimnastycznej. Pierwszym nauczycielem wychowania fizycznego był Włodzimierz Sakiewicz, który równocześnie uczył w Zespole Szkół Zawodowych w Kalwarii Zebrzydowskiej. Prowadził on zajęcia w salce zastępczej na plebanii. Było to ciasne pomieszczenie, gdzie ćwiczone przede wszystkim gimnastykę. Na początku lat pięćdziesiątych została zatrudniona pani Józefa Łabiak, która równocześnie uczyła geografii oraz wychowania fizycznego. Pani Łabiak uczyła dziewczęta, chłopców — Alfred Niepoński, a następnie Zbigniew Łopata. Przy dobrej pogodzie prowadzono zajęcia na boisku sportowym. Organizowano biegi na dystansach 60 m, 400 m, 800 m, pchnięcie kulą, rzut dyskiem. Rozgrywano międzyklasowe mecze w piłkę ręczną oraz siatkówkę. W razie niepogody mecze rozgrywano w sali gimnastycznej, którą udostępniała szkoła podstawowa. Pani Józefa Łabiak w zastępczej salce organizowała lekcje tańca współczesnego oraz tańców klasycznych. Dziewczęta przy muzyce z adaptera bardzo chętnie uczyły się walca, poloneza, krakowiaka, tanga itp. W okresie zimowym młodzież często wychodziła w teren, organizowano zjazdy na sankach oraz na nartach. W szkole organizowano raz do roku święto sportu. Przeprowadzono zawody: biegi, skok w dal, rzut dyskiem, pchnięcie kulą, rozgrywano mecze w piłce siatkowej oraz piłce ręcznej. Na zakończenie imprezy był apel, na którym wręczano nagrody dla zwycięzców¹⁵. W 1967/68 odbył się Turniej Kultury między Liceum Ogólnokształcącym a Technikum Przemysłu Drzewnego i Zasadniczą Szkołą Zawodową. Uczniowie ubiegali się o puchar ówczesnej Miejskiej Rady Narodowej. Młodzież rywalizowała aż w 26 konkurencjach sportowych¹⁶. Przez długie lata takie turnieje odbywały się raz do roku.

¹⁴ M. Kasprzyk, *Liceum Ogólnokształcące w Kalwarii Zebrzydowskiej*, czerwiec 1995, s. 9–13.

¹⁵ Na podstawie ustnych relacji Józefy Łabiak.

¹⁶ *Kronika szkolna Liceum Ogólnokształcące w Kalwarii Zebrzydowskiej* b.p., czyt. dalej jako: KSLO.

W 1972 r. do pracy została przyjęta mgr Janina Dańko, posiadająca uprawnienia instruktora gimnastyki sportowej (J. Dańko jest wychowanką doskonałego nauczyciela i gimnastyka Zenona Kęckiego, naczelnika wadowickiego „Sokoła”). Od momentu przyjęcia do liceum propaguje i rozpowszechnia tę piękną dyscyplinę sportu, jaką jest gimnastyka. Na lekcjach przede wszystkim ćwiczą gimnastykę. Na początku każdej lekcji zaczynało od rozgrzewki. Pani Dańko zwracała uwagę na ćwiczenia rozciągające, zręcznościowe, stanie na rękach, przerzuty bokiem itp. Następnie uczennice ćwiczyły układy gimnastyczne łączone krokami tanecznymi. Zajęcia odbywały się na korytarzu lub w salce zastępczej. Od 1972 r. do dzisiaj organizowane są zawody gimnastyczne. Święta sportu zaczynały się uroczystym przemarszem na stadionie „Kalwarianki”. Uczniowie nieśli flagę SKS. Następowo uroczyste otwarcie zawodów. Na początek pokaz gimnastyczny dawały dziewczęta z całej szkoły. Nieraz zdarzało się, że ćwiczących uczennic było ponad 200. Po pokazie każdy zespół prezentował układ gimnastyczny z piłką, szarfami, chusteczkami, trwający od 3 do 4 minut. Układy gimnastyczne przygotowywały sobie same uczennice, które miały identyczne stroje¹⁷. Po skończeniu pokazów gimnastycznych odbywały się zawody z lekkoatletyki.

A oto konkurencje i najlepsze wyniki, jakie uzyskali uczniowie z liceum w 1975 r.: skok w dal: Jarosz Teresa 4,16 m, Gasiński Paweł 5,33 m; pchnięcie kulą: Pułczyńska Elżbieta 7,10 m, Grenda Tadeusz 12,92 m; bieg na 60 metrów: Otrębiak Mirosław 7,5 s, Grenda Tadeusz 6,9 s, Kuchareczka Maciej 6,9 s.

Na zakończenie święta sportu szkolnego w sali gimnastycznej Technikum Przemysłu Drzewnego często rozgrywano mecze piłki siatkowej pomiędzy nauczycielami a reprezentacją uczniów. Takie mecze integrowały społeczność szkoły oraz pokazywały uczniom, że nauczyciele również uczestniczą czynnie w życiu szkoły¹⁸. W przygotowywaniu imprezy zaangażowani byli wszyscy, a na stadion przychodzili rodzice dopingować swoje pociechy¹⁹. Aby upowszechnić sport w szkole, na początku lat 70. wprowadzono tzw. „godziny sportu”, które prowadzili nauczyciele lub uczniowie będący Młodzieżowymi Organizatorami Sportu (MOS)²⁰. Pani mgr Janina Dańko stawiała na sport masowy. Często organizowano biegi przełajowe nazwane „Bieg ku słońcu”. Startowali wszyscy uczniowie. Następnie odbywały się różnego rodzaju konkurencje: wyścigi w workach, przeciąganie liny itp.²¹

¹⁷ Na podstawie ustnych relacji Janiny Dańko.

¹⁸ KSLO, b.pag.

¹⁹ Na podstawie ustnych relacji Janiny Dańko.

²⁰ KSLO, b.p.

²¹ Na podstawie ustnych relacji Janiny Dańko.

W szkole bardzo prężnie działało Koło Krajoznawczo-Turystyczne. W latach 1957–1959 zorganizowano aż 39 wycieczek, w których wzięło udział 675 osób w czasie 180 dni. Przebyto pieszo 2900 km, koleją 9500 km, statkiem 140 km, samolotami 200 km. W tym były trzy wycieczki zagraniczne. W latach 1965–1971 młodzież odwiedzała: Pieniny, Góry Świętokrzyskie, Karpaty, Tatry oraz Ziemię Wrocławską. Przeciętnie Szkolne Koło Krajoznawczo-Turystyczne organizowało 6 wycieczek rocznie, trzech- i dwudniowych, a około 8 jednodniowych²².

Obecnie mgr Janina Dańko organizuje zawody, podtrzymując tradycję i propagując gimnastykę. Wszyscy w szkole czekają na halę sportową, która ma być wybudowana w 2003 r.²³

Liceum Ogólnokształcące w Andrychowie

1. Historia szkoły

10 września 1945 r. odbyło się uroczyste rozpoczęcie roku szkolnego. Siedzibą liceum był budynek przy ulicy Stefana Batorego. W pierwszym roku szkolnym uczęszczało 72 uczniów. Dwa lata później szkoła została przeniesiona do gmachu magistrackiego (II piętro), a w 1950 r. do budynku Szkoły Podstawowej nr 2.

19 grudnia 1949 r. nastąpiło upaństwowienie szkoły. W 1960/61 szkoła zostaje przeniesiona do nowego budynku, w którym znajdowało się 15 sal lekcyjnych. W tym samym roku szkolnym liceum przyjmuje imię Marii Skłodowskiej-Curie. W 1966 absolwenci i rodzice uczniów ufundowali dla szkoły sztandar. Od połowy lat sześćdziesiątych uczniowie andrychowskiego liceum zaczęli zdobywać liczne nagrody na olimpiadach: chemicznych, matematycznych, geograficznych oraz z innych przedmiotów. Ta dobra passa trwa do dnia dzisiejszego. W 1974 r. miał miejsce generalny remont obiektu szkolnego. Ostatnim większym przedsięwzięciem w 1995 r. było uruchomienie szkolnej stołówki. Szkoła rozwija się do dzisiaj bardzo prężnie, podtrzymując tradycję andrychowskiego szkolnictwa²⁴.

2. Wychowanie fizyczne

Podobnie jak w Wadowicach i Kalwarii Zebrzydowskiej, zaraz po wojnie warunki do prowadzenia lekcji były trudne. Szkoła nie posiadała sali gimnastycznej. Wychowania fizycznego uczyło kilku nauczycieli. Prowadzili nie

²² KSLO, b.p.

²³ Na podstawie ustnej relacji dyrektora szkoły — Piotra Janusiewicza.

²⁴ Praca zbiorowa, *Historia szkoły* (b.m.r.w.), s. 15–39.

²⁴ *Ibidem*, s. 25–26.

tylko gimnastykę, ale także inne przedmioty: geografię, rysunki, prace ręczne, przysposobienie wojskowe, muzykę. A oto nauczyciele uczący wychowania fizycznego: Kalikst Konior (1945–1955), Zbigniew Kmiec (1950–1951), Władysław Solarczyk (1953–1955), Jan Niemiec (1946–1951), Edward Wierzbicki (1951–1955). Nauczyciele mieli po kilka godzin gimnastyki, która ograniczała się tylko do ćwiczeń kształtujących, spacerów oraz gier i zabaw. Przez długie lata wychowania fizycznego w andrychowskim liceum uczyli pani mgr Maria Malinka oraz pan mgr Zdzisław Piętak. W lutym 1958 r. dla młodzieży klasy dziesiątej zorganizowano kurs narciarski. Opiekunami oraz pomysłodawcami byli mgr M. Malinka oraz mgr Z. Piętak. Takie kursy odbyły się kilkakrotnie i cieszyły się zainteresowaniem młodzieży. Największym sukcesem, jakim szkoła może się pochwalić w tamtych latach, jest tytuł mistrza Polski juniorów w zawodach narciarskich. W 1966 r. mistrzem Polski został uczeń Bogdan Poloński²⁵.

W szkole funkcjonowało również Szkolne Koło Sportowe. Powstało 1 października 1949 r. i działa do dzisiaj. Pierwszym opiekunem SKS była mgr Maria Malinka, a później od marca 1953 r. Edward Wierzbicki, Władysław Solarczyk oraz Zdzisław Piętak. Szkolne Koło Sportowe działało w różnych sekcjach: piłki ręcznej, siatkowej, koszykowej, piłki nożnej, sportów zimowych, strzeleckiej i lekkoatletycznej. Na przełomie lat młodzi sportowcy osiągalni bardzo dobre wyniki: sekcja lekkoatletyczna: I miejsce w spartakiadzie powiatowej; sekcja siatkówki: I miejsce w podokręgu, II miejsce w okręgu; sekcja koszykówki: I miejsce w rozrywkach szkolnych; sekcja piłki nożnej: I miejsce w powiecie; w rejonowym rajdzie cyklistów 5 i 6 miejsca²⁶.

27 września 1949 r. w liceum powołano samorząd szkolny, który pełnił funkcję koordynatora samorządowej działalności młodzieży. Samorząd współdziałał pręźnie z SKS²⁷. W 1961 r. szkoła przeniosła się do nowego budynku z salą gimnastyczną o powierzchni 242 m². Fakt posiadania sali gimnastycznej poprawił jakość lekcji wychowania fizycznego.

W 1971 r. została zatrudniona pani mgr Maria Kudłacik. Często na lekcjach pani Kudłacik prowadziła gimnastykę na przyrządach oraz ćwiczenia ogólnorozwojowe. Dziewczęta bardzo chętnie przygotowywały układy gimnastyczne z piłkami, szarfami, skakankami. Następnie odbywały się zawody międzyklasowe. Po przedstawieniu swojego układu uczennice otrzymywały oceny: za wartość artystyczną i za wykonanie ćwiczenia. W lecie ćwiczone

²⁶ M. Polak, *Działalność dydaktyczno-wychowawcza Liceum Ogólnokształcącego im. Marii Skłodowskiej-Curie w Andrychowie w latach 1945–1994*, Praca magisterska napisana pod kierunkiem prof. dra hab. A. Wójtowicza, Cieszyn 1995, s. 54.

²⁷ *Ibidem*, s. 45.

lekkoatletykę na stadionie „Beskidu”. Pani mgr M. Kudłacik organizowała również liczne marszobiegi w terenie, np. na Pańską Górę. W miesiącach letnich lekcje często odbywały się na odkrytej pływalni. Młodzież doskonaliła pływanie. W Andrychowie w latach 1970–1975 gra w siatkówkę była bardzo rozpowszechniona wśród młodzieży. Grano na wysokim poziomie. Maria Kudłacik również organizowała lekcje oraz treningi piłki siatkowej.

Jednym z pierwszych sukcesów andrychowskiej siatkówki było wywalczenie w 1977 r. I miejsca w województwie dziewcząt i chłopców²⁸. W szkole działało Koło Turystyczno-Krajoznawcze. Organizowano liczne obozy wędrownicze: (w 1967 r. — Łeba – Gdańsk, 1968 — Pojezierze Mazurskie, 1970 — Bieszczady)²⁹.

Liceum andrychowskie wychowało i nadal wychowuje doskonałych sportowców, a w szczególności siatkarzy, którzy w późniejszym okresie zasiliли szeregi miejscowego pierwszoligowego „Beskidu”.

Podsumowanie

W omawianym okresie dał się zaznaczyć zróżnicowany rozwój szkolnego wf. w średnich szkołach ogólnokształcących ówczesnego powiatu wadowickiego. Zdecydowany postęp w zakresie bazy materialnej szkolnego wf. nastąpił w roku 1961, kiedy to oddano do użytku szkolne sale gimnastyczne przy liceach w Wadowicach i Andrychowie. Lepiej przedstawiała się kwestia nasycenia fachową kadrą nauczycieli tego przedmiotu, zatrudnionych w liceach ogólnokształcących. Zdecydowany postęp w tym zakresie osiągnięto w latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych. Pod względem rywalizacji sportowej, turystyki i obozownictwa najlepsze wyniki osiągnęło wadowickie liceum będące kontynuatorem słynnego przedwojennego gimnazjum.

Do końca istnienia poprzedniego powiatu wadowickiego, tj. do 1975 r., nie udało się przezwyciężyć dysproporcji w rozwoju szkolnego wychowania fizycznego w średnim szkolnictwie ogólnokształcącym w ziemi wadowickiej.

---

²⁸ Relacje ustne Danuty Janowskiej-Kainka, Haliny Balcer-Curzydło.

²⁹ *Historia szkoły...*, s. 26–27.